

சென்னை நகராட்சி

1614
10,441

சென்னை

అశౌచ నిర్ణయచర్చణమ్.

శ్లో॥ కర్మ స్వయంకారిత్య మస్మిన్ శ్యత్వంచ దహనాం ।

యతిః పాపా త్ప్రథమేతి తదాశౌచ మిత్యేతే॥

అథునికః—యద్వా.విహితకర్తృకకారవిరోధ్య ద్విష్టవిశేష అశౌచ

మితి వ్యవస్థాస్థాపనీయ బంధకారణం॥

తా॥ మనుష్యులను వేదవేదాంతవిరోధమున వాంఛితములైన కర్మములను, మనుష్యులను ముక్తికై సూచించుచున్నట్లుగా, నేపాపములవలన గలుగునో యదియు యా శౌచ ముంబునను.

అశౌచవిమోచనము

శ్లో॥ జాతౌ జ్జీవా దిశా హేన ద్వాదిశాహేన ధూమిషః ।

వైశ్యః పంచదశాహేన శూద్రో మాసేన శుద్ధ్యతేతి॥
కంచ.మడకీటః॥

శ్లో॥ బ్రాహ్మణమత్రం విత్కూర్చ్య వర్ణానాం పూర్ణనూతకమ్ ।

దిశానాం ద్వాదిశానాంచ పక్షిమానా వితక్రిమాత్ ॥

తా॥ బ్రాహ్మణులను బ్రవేశించుట, క్షత్రియులను పండ్రెండుదినములు, వైశ్యులను పదునైదు దినములు, శూద్రులను ముప్పది దినములు పూర్ణాకారము.

యాజ్ఞ చలక్యస్మృతిలో—

శ్లో॥ త్రింశద్దినాని శూద్రస్య తదర్థంన్యాయవర్తనః॥

అవగా సంవత్సరాదికర్మణి చేయుచున్న క్షూద్రులకుఁ బడునైదుదివసములు
భూర్జాకాచముని యధిపాత్రయము.

రజస్వలాశౌచమ్

శ్లో॥ పృథ్విమృతపాని చంద్రీ ద్యుతీయే సతితా స్త్యతా ।

త్పఠీయే రజతేష్వాత్మా చతుర్థే శూన్యాకాథవేత్ ।

ఏవమృతపాని శుద్ధాస్యా ద్వ్యవస్థావ్యాది కర్మసు ।

చతుర్థేఽపాని ధర్మీసాస్యా మృద్ధానిభోగినిర్మణి ।

తా॥ రజతేఽతిత్థాః శ్రీ మునితీ దివమునందేఁ జంద్రులని, రిండేఁదనిమునందేఁ
ఽతిరుకాలని ముండేఁదదమునందు చాళిదానితోఁ మునందని నాల్గవదివమునందేఁ
కూర్చి శ్రీ సోమనాథులని చతుర్థదీవది. వదలొంమునందు నేరెన్నికాత్మముల
పడుయ్యెను పరిశుద్ధులగును. నాలుగవదివమునందు గిరిర్మణి కుచిహ్నికులని
తాత్పర్యము.

శ్లో॥ రజస్వలా యదిస్నాతా పునశ్చేవరజస్వలా । అన్తాదికీదినా ది
ర్వా గతుదిత్వం న విద్యతే॥

తా॥ రజస్వలమైన శ్రీస్నానముచేసి కుచిహ్ని తిరిగి పునఃసానిమిది దివముల
లోఁగా రజస్వలమయ్యెనేని అచ్చిరి స్నానముచేసి బరిత్రుకును; కాని యప
విశ్రుతముగాదని తాత్పర్యము.

కించ:— నిర్ణయనిఁధుభావశ్లోకేనీర్పితః॥

శ్లో॥ రజోదర్శన మూచిర్ని త్రవహ మాశౌచ మూఁఠమ్ ।

అసస్తవశ పర్యంతం స్నానమప్తాదశే త్వహా॥

ఉపవింశే ద్వ్యహం శ్రీగా ముపేష్టాత్మ్యోహంస్తృతం ।

రజస్వలా చతుర్థహ్ని స్నానాన్యధి మవాప్నుయాత్ ।

తా॥ శ్రీ రజోదర్శనమైన దివము మునీలుకొని అశౌచము నేదివము,
రజోదర్శనమైనదివము మునీలుకొని గిరిదివములలోఁపునఁ దిరిగి రజోదర్శన మయ్యె

జేది స్నానము, పదునెనిమిదవ దినమున రోజోదయక మయ్యజేది గదికము; గాది
నెయ్యక రోజోదయక మయ్యజేది గదికములు; అపైన దివి రోజోదయక మయ్యజేది
యాగమునములు. ఇది ఆధ్యాత్మికము.

అందుకానికి రోజోదయక మయ్యజేది మయ్యజేది ఆశోచము మూడుదినములు;
రోజోదయక మయ్యజేది మయ్యజేది పయ్యజేది దినములలో దివి రోజోదయక మయ్యజేది
స్నానము చే మయ్యజేది; పదునెనిమిది దినములకు పైన ఆశోచము మూడు దినము
లు. ఇది బ్రాహ్మదావాము.

అశోచనిర్ణయము:

కాశ్యపః-శ్లో॥ రాత్రీం భాగిత్రయం కృత్వా ద్వాభాగం పూర్వవాచకే |
ఉత్తరాధిం పుడిన మృతేతు మృతసూత్రయో ||

కా॥ రాత్రీయందు రోజోదయము, జాతము, మృతము సంభవించిన మృతల
అ. రాత్రీకాలము మూడువంతులు చేసి మువటిలెండు వంతుల కాలములోను రోజో
దయములు సంభవించిన మృతల పూర్వదివము, మూడవవంతులో సంభవించిన దేని
లదివము గ్రాహ్యము.

జాతాశోచాప్రకరణమ్.

ధర్మప్రవృత్తే-శ్లో॥ జాతకం మృతకంచేదీ ద్వివిధం నూతనం పృథగ్ |
ప్రావః పాతః పృథూత్తేష్టే విధ్యం జాతకస్యతు ||

కా॥ జాతమనియు, మృతమనియు, అశోచము లెందువిధములు; అందు
జాతాశోచము పాతమనియు, పాతమనియు, ప్రవకమనియు, మూడువిధములు.

అథాతా ప్రావపాతవ్యావవనిర్ణయః

పరాశరః-శ్లో॥ ఆ చతుర్థా ద్భవే త్రావః పాతః పంచనవవ్యయో |
అతఃస్థిం ప్రమాణి స్వాధ్యక్షకాహం నూతకం భవేత్ ||

కా॥ గర్భధారణమైనది ముదలకొని వాలుగు మాసములలో గా నిర్భకు
జాతమే అది పాతమనియు, పరాశర మాసములయందు గర్భధరింపకు పదిరో
యినచో (చెదిరోయినచో) అది పాతమనియు, శేడవమాసము ముదలకొని త్రయోది

మఱియు పునఃపరిక్షాః ప్రవహతుండుఁ దల్లిఁ బరిదివఱు లాశ్వాశాచనిర్ణయఁ నెఱుంగ
వలయు.

ప్రావాశాచనిర్ణయః

మరీచిఃశ్లో॥ త్రిషు మాసేషు గర్భస్య ప్రావే మాతు స్త్రిరాత్రీకం
చతుర్థేతు చతుర్నాత్రం మునఃథి స్సముదీరమ్ ।

తా॥ మూడవమాస గర్భప్రాసాదమందు బ్రాహ్మణశ్రీ! మూడుదివము
లును, నాలుగవమాస గర్భప్రాసాదమందు నాలుగుత్వశ్రీలకును నాలుగుదివము
లాశ్వాశమ.

అత్ర విశేషః

మరీచిఃశ్లో॥ గర్భస్యత్యాం యథా మాస మచిరేతూర్తిమే త్ర్యహా
రాదన్యేతు చతురాత్రం నైశ్య పంచాహ మేవచ ।
అష్టాహేతతు శూద్రస్య శుద్ధి రేషా వశీర్హతా॥

తా॥ మూడవమాస గర్భప్రాసాదమందు బ్రాహ్మణాది చతుర్వర్ణ శ్రీలకును
త్రయముగా ౩-ర గూడినముదము, నాలుగవమాస గర్భప్రాసాదమందు చతుర్వర్ణ
శ్రీలకు ౪ దివము లాశ్వాశమ.

విశ్రాద్ధివిషయేనియమః

శ్లో॥ ప్రావే నైవ వితు స్నానం నపిచానా నవిద్యత ఇతి॥

తా॥ మూడవమాసగర్భప్రాసాదమందు దల్లికిని సోదరభ్రాతృలకును స్నాన
ములే శుద్ధియనియు, భ్రాతృలకు స్నానము నిమిత్తము లేదని యభిప్రాయము.

వృద్ధవిష్ణుఃశ్లో॥ త్రిరాత్రీం ప్రావ మాశ్వాశం మాతు లేవ విధీయతే ।

విశ్రాద్ధినాం నపిచానా నద్య శుద్ధి ర్జలాప్లుతాదితి॥

తా॥ బాల్యకమాసమందలి వృద్ధప్రాసాదమందు తండ్రికిని సోదరభ్రాతృలకును
భ్రాతృలకును స్నానములే శుద్ధి యగును.

చతుర్థమాసే ఈపర్వణినప్రాతే జపాస్యవిశేష మాహ.

వృద్ధవశిష్ఠః—

నూ॥ గర్భస్యానే మావతుల్య రాత్రయ స్త్రీణాం స్నానమాత్రి
మేవ పురుష స్వేచిత్కరినస్యానే ద్రిరాత్ర మితి.

తా॥ వార్షికమాసమంతరి యిందుక కడ పోవమందు దండికి మాత్రు
దివము లాశాచము.

అథ పాతాశౌచనిర్ణయః.

మరీచి-శ్లో॥ పాతే మాతృ ర్యథామాసా విరాదీనాం దినత్రయం
ప్రాచీనపక్షశీత్యా మపి.

శ్లో॥ పంచమే పంచషష్ఠే తు షడ్దినం పాతనూతకం
మాతృశిర్ష మశోఽన్యేషాంపితృశ్చ త్రిదినం సమమితి॥

తా॥ ఐదవమాసపాత మందైవదివములును, వాడవమాస పాతముం కాలు
దివములును, తిల్లి కాశాచము; తిండికిని ప్లాకులకును మూడదివములు శాశాశాచ
మనియు మరీచిచేఁ జెప్పబడినది. మఱియుఁ బ్రాచీనపక్షశీతయం గనుట చెప్పు
బడియున్నది. ఈపాతాశాచము వాలుగువర్షములకు సమానమేగాని ఐదవములేదని
విశేషము చెప్పబడినది.

గ్రామాంతరగర్భపాతే విశేషః.

శ్లో॥ అదంతజాతే తవయే శశౌ గర్భమృతే తథా ।

పటాదానాంతు పర్వేషా మహూరాత్ర మశౌచకమితి ।

• న్యాః— అదంతజాతేమృతే శ్లాతనా మహూరాత్రవిధానం దహనే
వేదితవ్యం.

తా॥ మైఁ జెప్పబడినగర్భపాతము గ్రామాంతరమం దగుట విశేషమును
ను ప్లాకులకును శాశాచముకాచమవిధానము.

నాభిచే దనమ్.

అత్యాశా-శైలిని:—

శ్లో॥ యావన్నచ్చిద్విజేనాశం తావన్నాపార్షణిసూరికమ్ ।

ఏన్నేనాచే తతః ॥ శ్వాస్పారీకింతు విసేయత ఇతి॥

వ్యాఖ్య:-నాభిచేదనా స్వాస్పారీకిరణాయ తత్సాహాయ్యకరణాయచ మాతాపత్నిభౌత్యేనాచ ॥ స్వసేవాంఛ తత్సమాప్తివిర్యంతం సూరికం వాస్తవే త్యక్తమ్॥

తా॥ ప్రక్రియః పునఃపిమ్మట జాతికీర్తినియమ్మటమ్ నాభిచ్ఛేదమునకుఁ బూర్వము సన్నద్ధుడై నికమ భాగమునను జాతికీర్తినియమ్మటమునకుఁ బూర్వము నాశాశాసము లేని యభిప్రాయము.

సమానోదకవిగ్రహణోచసర్జితమ్॥

పాబాలి:

శ్లో॥ క్షేకోడికానాంతు త్రరాత్యా మృద్ధిపృథి ఇతి॥

తా॥ జాతాశాసములను పటానోదకములు మూలసాదిములు గతించినప్పుడుఁ జిగురులుగ ను తినిభాగము.

ప్రాచరగ్రంథ—

పగోత్రవిషయే జననాశోచవ్య క్వాప్యస్మరణా శైషాం కమపి నాస్తీతిద్యప్తవ్యం.

తా॥ పగోత్రవిషయమై జాతాశాస ప్రగ్రంథమందును శిష్టబ్రహ్మసంతులనమునకుఁ బన్నానమైనను నిమిత్తములేదని తెలియకలెను. మత్రియఁ గమాశోదకభగోత్రాశాసములు పైని శిష్టపర్యవారము నాలుగువర్గములకుఁ గుమారమేకాని భేదము లేదని తెలియకలెను.

నూరికాయాః

పచనాదికర్మస్వధికారనిర్ణయః

పైకినసిః- నూః నూరికాం పుత్త్యవతం వింశతిర్నాశేణ వర్జకర్మాణి
కారయేన్వాసేచ శ్రీజనని మిహిః

తా॥ నూరికా శ్రీపుత్త్యైః ౧౭ శేని నియతదినిములు ౧ శిందివపిత్తుటను,
పుత్త్యైః ౧౭ శేని మానముగతిందివపిత్తుటను పచనాదికర్మముల కర్తవ్యరాలని
కార్యము.

ఓత్పగ్నహేపుక్తిప్రసవేతిత్యాదీ నామాశౌచనిర్ణయః

విష్ణురీతిః-

నూ॥ సంస్కృతాను శ్రీపు నాశౌచం పిత్వచక్షే । తత్ప్రసవయత
పిత్పగ్నహే స్యాకాం తదైకకారతం త్రిరాత్రంచేతి॥

తా॥ తండ్రిగ్నహనుండుఁ బుత్రుఁ ప్రసవమైనను మృతికొందినను మాతా,
ఓత్పగ్నకాలకు యోగింపినములును విత్పిత్తాకుల కొనినము నాశౌచమని భావము,

నాభిచ్ఛేదా త్పూర్వం శిశుమరణాశౌచనిర్ణయః

వృద్ధమచః--జీవ స్తాతోయదితతోమృత స్సూరకపవతు ।

నూరికం పకలంమాతాః పిత్రాదీనాం దినత్యయమిహిః

స్త్రీత్యంతరేతి

శ్లో॥ నాభిక్పంతసతః పూర్వం శిశోర్నిష్క్రమణం యది ।

జాతాశౌచంతు సర్వమాం త్రిరాత్రమితి నిశ్చయః॥

పద్య క్షుద్ధిస్తుమృతకే పిత్రాదీనాం వినిర్ణయఇతి॥

తా॥ శిశువు జాగ్రముతోఁ బుట్టి నాభిచ్ఛేదమునకుఁ బూర్వము నిరణము
జాంతాకేనిఁ దల్లికిఁ బదిదినములకుఁ, రెండవది నాదకులకును జ్ఞాకులకును యోగం
దినములకు నాశౌచమనియె, మృతాశౌచమన్న పమాశ్రిమచే నిరర్థమను.

అథచాగ్నిదాహరణా, హస్త్యశోయకముశాశ్రు శుభ్ర చనిరోయనయదేబ
తల్లితో, గాలు తల్లికి మిదలగుట్టాకులు పదివరులు పురుకు పట్టుదురు.

నాభిచ్ఛేదాత్పరంశకుమరణేరాశౌచ నిర్ణయః

ధర్మప్రవృత్తేః-

శ్లో॥ మృతస్య ప్రసవే చైవ నాభిచ్ఛేదా త్పిరిం మృతే ।

మాతృ పితుశ్చ సర్వేషాం విశావాం శ్చాతనాం స్మృతమ్ ।

స్మృత్యంత రేపి-

శ్లో॥ శిశునాశేషశ్శోర్భృశ్శ్చ మృతస్య ప్రసవేఽపిచ ।

పితుశ్చ గోర్యగాంచైవ సర్వేషాం పూర్ణి సూతకమ్ ।

తా॥ రల్లగర్భమునందే మరణముజొంది శిశువు ప్రజ్జ్వలము నాభిచ్ఛేద మై
ఁడుట శిశువు మరణముజొందెనేని దరిద్రఁడుగ్రహితు సోరకులకును శ్వాగులకును
పదివరులు వారాశౌచ మవిధాతము.

బృహస్పతిః-

శ్లో॥ దశాహుధ్యంతో చాతే ద్రుమితే తస్య బాంధవైః ।

శావాశౌచం సకర్తవ్యం సూత్యాశౌచం విధీయతే ।

తా॥ దశాహుదశహో, గాశిశువు మరణము జొందెనేని వానిజ్ఞాకులకు
వారాశౌచమెకాని మృతాశౌచము లేదని తత్పరిణయము.

కించ- నాభిచ్ఛేదా దూర్ధ్వం శకుమరణే మూతాపిత్తభ్రాత్యా
గాం మృతాశౌచ మేవేత్యాహ వ్యాసుః॥

శ్లో॥ చాతే మృతే నపిందావాం సద్యశ్శౌచం విధీయతే దశాహేనై
వదంపత్యో స్సోదరాగాం తక్షవహీతి॥

తా॥ నాభిచ్ఛేదమైవఁడుట దశాహుధ్య మంచాశిశువుమరణము జొం
దెనేనిజ్ఞాకులకు మృతాశౌచము స్నానములే నిర్ణయమనియు వారాశౌచము

దశాహశేషములే నివర్తించుననియు; దరిద్రులగుటచే సోపదలములు అశౌచము నిరర్తియగుటచే మృతాశౌచమేగాని జాతాశౌచముగాననియు, జన్మదిశమందే యాశిగుప్తమరణము నొందెనేని; బహిష్కరణము మృతాశౌచమనియు, జన్మదిశసంబంధము దశాహమునకు; బూర్వము మరణముమొందెనేని దశాహశేషముచేతనే కుద్ధియనియు భావము.

శ్లో॥ అంతర్దశాహే జాతవ్య శిశో ద్విష్కృమణం యది । నూతనే
నైవ కుద్ధిస్సాస్య త్రితో శ్చాతాతపోఽబ్రవీ దితి॥

తా॥ శాశ్వచ్చేదనమైవపిత్తుట దశాహములో; గా అశిగుప్త మనినముఖందే నేని; దరిద్రులగుటచే సోపదలములు జాతాశౌచవశేషముచేతనే మృతాశౌచము నివర్తించు చనిభావము.

దావిదానాంతు.

వా॥ జావిదానాంతు కన్యాజననే మాతాపితృభ్రాతృకాం పితృ
వ్యతత్పుత్రయోః పితామహతద్భ్రాతృ శ్చాశౌచం అన్యసా
కిముచి నాస్తి । పితృవ్యో భిన్నోదరశ్చే తస్యైవాఽశౌచం ।
తత్పుత్రిస్యాశౌచంనాస్తి । నూతకాయా స్త్రిప్రసవే చత్వా
రింశ ద్దినా వ్యాశౌచం । పూప్రసవే మావ మాశౌచమ్॥

తా॥ దావిదములకు స్త్రీమంతానము గలిగివచ్చుచుకల్లి తుదీరి అత్తువత్తులు, పితరల్లి కారిపుత్రులు, తాతలు పితతాతలు వీరలకు; దప్పు యశములకు జాతాశౌచములేక; భిన్నోదరు; దేగుపితకంద్రియముగలవలకును అశౌచములేదు. స్త్రీ ప్రసవమునందు మూరది దినములును పురుషప్రసవమునందు ముప్పదిదినములును దల్లికి జాతాశౌచము.

వా॥ పితృగృహే పుత్రీస్యమాతా చే తన్నాకాఽతృ స్త్రిరాత్రం
తద్భ్రాతృ రేకరాత్రం । జ్ఞాతీనాం కిముచి నాస్తి॥

తా॥ తల్లికియందు; ప్రసవించినయడ; దరిద్రులగుటచే మూడుదినములును, అత్తువత్తుల కొకదినమును అశౌచముగలదు. జ్ఞాతులశేషములేదు.

వా దశాహమధ్యే శిశుమరణే మాతాపితౄ ర్దశాశాశేష
పర్యంతం మృతకాకాశం । భ్రాతృ స్థానాకాశమేవ । దశమ
దినే శిశుమరణే మాతాపితౄ దశాశాశేషా మాధ్వం ద్వితీయాశ్రమం ।
తస్మిన్నేవదినే అష్టమయామే శిశుమరణే త్రితీయాశ్రమం । అష్ట
త్వర్ణం సమాపం ।

తా: పదిదినములలోపల శిశువు మరణించినయెడలఁ బుట్టినదినమునును మరణదినము
పదిదినములమును దల్లిదండ్రులకు మృతాకాశమను, అన్నదక్షులకు పురుషుమాత్ర
ముందును. పదియవదినాదు శిశువు మరణించినయెడలఁ దినపరిమితమను లాకాశము
పట్టవలయును, పదియవదినమునం తెలియదనినదాచునది శిశువుమరణించినయెడల మూడు
దినము లాకాశము; దినాలిన దంతయు సమాపము.

అశ్రితాంతాశోచిమ్

శ్లో: సపిన్దానా మతిక్రాంతం సూర్యాశోచం న విన్యతే ।
పితా శ్రుత్వా పుత్రిజన్మ స్నానా మృద్ధో భవ త్యలమ్ ।

తా: కుమారులకుఁ గదలిపోయినయెడల శోచ మనస్థింక జక్కలరేద. ఈశ్రీ
పుత్రిజన్మయను నిని స్నానముచేసినతోడనే పరిశుద్ధుఁ జగలును.

దశాహమంతరి పుత్ర్యమరణే

శ్లో: దశాహమంతరం పుత్రే శ్మశ్రే పితౄ ధ్వజ్రయమ్ ।
భిన్నోదరాణాం భ్రాతృణాం సోదరాణాం త్నత్రవచ ।
అవివాహితకన్యానా మేవమేవ భవేదఘమ్ ।

తా: పదిదినములము దశాహం బుత్రిఁడు మృతివొందినయెడలఁ దల్లిదండ్రు
లకును సోదరులకును భిన్నోదరులకును (గురతిభర్తృకులును) తండ్రికానయిక్కఁబెల్లం
ద్రొంగును మూడురాళ్లు మృతకాకాశం బుండును.

శ్లో: ఇతరేషాం సపిన్దానాం నిర్ణయం యచ్చ తస్యవత్ ।
సన్యస్తాన్యసమర్థస్తం ద్వివర్ణా ద్వివ నిరీకతమ్ ।

తా॥ ఇతరైశ్చైవపిండభూతం మత్కాపచర్యంతమా సవ్యసాన్నివతుగో నిర
ర్తయితు. పిత్తుః పిండేంద్రకలకాః శోక్నదిన మాశౌచ మని తాత్పర్యము.

అనుషఙ్గత మృతాశౌచమ్.

శ్లో॥ అర్యా సుపనయా త్పిత్రో ర్భ్రాతృగాఢాంచ దినత్రయం ।

అర్యాన్మనోద్గమా చ్చాలా త్రఘోపనయనా త్కృమాత్ ।

వద్యోదినం త్రిరాత్ర్యంచ వపిండానాం పక్షీర్జితం ।

దహనేతు త్రిరాత్ర్యం స్యా దాశౌచ మపి నోత్థిగాం ।

అజాతదంతదహనే త్యాగే చైకాహ ముచ్యతే ।

అతిక్యాంతం సూపనయా దర్యాన్న స్వేవ కస్యచిత్ ॥

తా॥ ఉపసయనము కాకను నుత్తరముచేరు కురచించినయెడ మాతాత్మ
భ్రాతృలకును భ్రాతులకును మూఁడుదినము లాశౌచము; శంతయులు రాకమునపు కను
త్త మృతిచొందినయెడ భ్రాతులకు పన్నెనముగో పది. పుట్టునెఱుఁగుకల తియక ౬౦.
దైనయెడ నొకదినము. ఉపసయనము కాకముందైనయెడల మూఁడుదినములును
భ్రాతుల కాశౌచము; అదు అనుపనీతమృతశకువుకు దహనముచేసికపక్షమున మూఁడు
దినములును, పండ్లురాకమునపు దహనమునుగాని త్యాగమునుగాని చేసినప్పుడు
ఒక్కదినమును భ్రాతుల కాశౌచము. అనుపనీతమృతమునందుఁ కలంతిరాకాద
ను క్రొత్తభ్రాతుల కందఱుట లేనేలేదు. అనుపనీతునికి దహనాది సంస్కారములను
జేకారాదును కనుగొనించి జనుధకలయును.

కన్యామరణాశౌచమ్.

శ్లో॥ అమాధాయా మృతౌ పిత్రో ర్భ్రాతృగాఢాంచ దినత్రయం

దిన మాదంతజననా దితిధర్మవిదో విదుః ।

జ్ఞాతీనాం స్నానమాచాలా నానాగ్ధానా ద్దినంధవేత్ ।

వాగ్దానేతు త్రిరాత్ర్యంస్యా త్పితృభర్తృకులద్వయోః ।

అమాధాచే దగ్ధాః పశ్యే ద్దకాహం తస్మత్ ధవేత్ ।

తా॥ పెండ్లి గానికన్యక మరణి చింతకు మాతాపితృభ్రాతృలకు మాఁదొడ్డకు లాభాచిము. దంతములు రాకమందైననుడ మెక్కడికంటె కొందఱు కలిందిరి. దంతములుకల్పిన తరువాతి కాలకిర్పి కాకమానుపు మరణించిననుడ భ్రాతులకు స్నానముతోపలి. మాతర్మ బ్రహ్మ మొదలుకొనిగాని మాఁదనపయిత్పరము మొదలుకొనిగాని పాదానములోపల మరణించినది భ్రాతుల కొక్కడికంటెను, పాదానము మొదలుకొని వివాహముగాఁపల మరణించినది. వంద్రీతపవారికిని చెవిమిటి కెపువారికిని మాఁదొడ్డములును అశోచయు పెండ్లికాక మానుపు కలవలయు మరణించియొడల నందఱును బరిహితు లాశోచము.

ఉపనీతమృతాశోచమ్.

శ్లో॥ ఉపనీతమృతౌ పూర్ణం సర్వేషాం మృతకంఠవేన్ ।

ఏకోదకానా తిదిపా సరోత్కాశాంతు మదనమ్ ।

ఉపనీతశబ్దో వివాహితస్త్రీణా మప్యపలయతి ।

స్త్రీణా ముపరయనస్థానే వివాహః పరికీర్తితః ।

తా॥ ఉపనీతుడు మరణించిననుడఁ దివ్యకంఠు పడింతులకు సంపూర్ణాశోచము; సమాశోదకులకు మాఁదొడ్డములు మిటికి - సరోతులకు స్నానముతోపలి. అచుపనీతుడు మరణించినపుడును, వివాహము గానికన్యక మరణించినపుడును, వివాహముకానివాడు మరణించినపుడును, సమాశోదకులకు స్నానముతోపలి కీర్తిలకుపరయనములేదు - దానికిఁ బ్రత్యామ్నయము వివాహము నియమించబడిను.

పుత్రీమరిణాశోచమ్.

వా వివాహ దూర్ష్యం పితృశృషే పుత్రీమరిణా మారాపితృభ్రాతృగా మమాధధగినీనాంచ త్రిరాతం । జ్ఞాతీనామేకరాత్రం భ్రాతృపత్నీనాం స్నానమాత్రం । ద్వావిదానాంతు మారా పిత్రోస్త్రీ రాత్రం భ్రాతృధగినీ నామేకరాత్రం జ్ఞాతీనాం కిమపి నాసి ।

తా॥ విజాహిషక్తిః తద్గ్రహియతు మరణించినపుడు తల్లి, తండ్రి, అన్నదమ్ములు, పెండ్లికొనిచెల్లెండు, బిరలు మూడుదిగములు, బాహుదులకొడినమును, మూతము అన్నదమ్ములభార్యలను పన్నవముతో యి కాగిదినులలోఁ దలిదండ్రులను మూడుది. . . . అన్నదమ్ములను, చెల్లెండ్రొకకొడినము బాహుదుల శనియు లేదు.

వా॥ యది మాతాపితృభాతరో విధతా॥ భిన్నగృహవాసినశ్చ త్రి
తృగృహే మరణే॥ ప్రితో లేవ త్రిరాత్రో॥ భ్రాతృగృహేచే
ద్రాభితులేవ త్రిరాత్రో॥ జ్ఞాతిగృహేచే శ్లేషా మేకరాత్రో॥
అన్యత్ర మరణే మాతాపితృభ్రాతృగృహం యితే॥ జ్ఞాతీనా
కిమపి నాస్తి.

తా॥ పితృభ్రాతృయ విధిక్తులై వేద్యఙ్ముహూలం మండినపుడు ఎవరింటి మరణించునో తా॥ మూడుదిగములు మూతము. తల్లిదండ్రులతో ఒకదినము. జ్ఞాతుల యింట మరణించినపుడు పితృమిత్రులకొక్కదినమును జ్ఞాతులకు మూడుదిగములును. అన్యగ్రామమున బహిరమున మాతాపితృభ్రాతృగృహం ౧౪ రోము. జ్ఞాతులశనియు లేదు.

మాతాపితృమృతాశోచనమ్

వా॥ స్వగృహే పరగృహేవా మాతాపితౄర్మరణే పుత్ర్యా స్త్రీరా
త్రమ్.

తా॥ తరిదంకులిం ఎక్కడమరణించినను గూతురికి మూడు దిగములు మూతము.

సోదరమృతాశోచనమ్

వా॥ భగినీగృహే భ్రాతృమరణే భగిన్యా స్త్రీరాత్రంపరగృహేవ
యితే గృహమాంతరే ఏకరాత్రం.

తా॥ సోదరమరణము చెల్లెలింటిబదిగపుడు చెల్లెలికి మూడుదిగములు.

ఇతరస్వహంబున జరిగినయెడ చెల్లలే ౧౪ దినము దేశాంతరమునైనయెడ నుక్కి దినము మూరకము.

మాతామహ్యుడిమృతాశౌచమ్

వా॥ మాతామహా మాతామహీ మాతృప్వస్వమాతుల మాతు లానీ తాహిత్రీధాగినేయానాం సన్నిధానమున న్నిరార్యం అసన్నిధానే షషిణి.

తా॥ అమృతంధ్రీ- అమృత్యు- పినితిల్లి- పెదతిల్లి- తేజమాను- అశివిసంధ్వా ను- మాతురికాదుకు- తేజవల్లుడు, పినుమరణించినపుడు మూడుదినములు- దేశాంత రమునందొందేదివిషయదేల ౧౪ దినముమూరకము.

శ్వశూశ్వశురమృతాశౌచమ్

వా॥ శ్వశూశ్వశురయో సన్నిధానే జీవద్భిర్యస్య జామాతు స్త్రైరార్యం అసన్నిధానే షషిణి మృతభార్యస్య జామాతు సన్నిధానే ష్యేక రాత్రంత్రా ర్యాసంతశ్చో పితా మాంతురీరార్యం

తా॥ భార్యయందువపుడు అగ్రమామలు మరణించినయెడ మూడు దినములు- దేశాంతరింబున వివిషయదేల ౧౪దినము, అగ్రమామలు సహిషమునందు మరణించినపుడు అపన్నీకునకు అనఁగాభార్యనవిచో ఒక్కరాత్రీమూరకము, భార్యయన్నను లేనపుడు సంతానమాడినయెడల మూడుదినములు మూరకము.

స్వాల్పాదిమరణాశౌచమ్

వా॥ భగినిపతేన్తు స్వగృహేపరగృహే వాప్యాలమృతే ఏకరార్యం । స్వాల్పపుత్రమరణే ష్యేక రాత్రం॥

తా॥ భార్యయొక్క అన్నచమ్మం మరణమునందుకు వారపుకుం మరణము నందుక, ఒక్కదినము మూరకము. గామీహంతరంబున జరిగినయెడ పన్నదముతోనది.

అనుషఠితభ్రాతృత్వాది మరణమునంపు.

వా॥ అనుషఠిత భ్రాతృమరణే సన్నిధానేఽభివ్యాప్నానమాత్రం । భ్రాతృపుత్రమరణే ష్యేవమేవ ।

తా॥ ఒకగురారి తత్తుడు శుశ్లుడు కను విశ్రాంతియైన మరణించి
వ్రతము పూరించునముతో నది.

భగినీమృతాశౌచమ్.

వా॥ భార్యగృహే భగినీమరణే భ్రాతృవృత్తాంతం । పరగృహేప
క్షిణే । గ్రామసంతకే పితృవృత్తాంతం ।

తా॥ చల్లది మరణము అప్పుడమ్మల యింట నివసించు వారికిమూడుదిన
ములును ఇతరునియింటనివసించుచున్నప్పుడును, ఇతరదేశమున నివసించు వారికి
అశౌచము.

దత్తపుత్రస్థమృతాశౌచమ్

వా॥ దత్తపుత్రమరణే పూర్వార్థే పితృతాతాంచ త్రివృత్తాంతం ।
అనన్విధానే ద్వేకవృత్తాంతం । పితృవృత్తాంతేనాం సన్విధానే చైక
వృత్తాంతం । అనన్విధానే స్నానమాత్రం । అనుషసితదత్త పుత్ర
మరణేతు సన్విధానేపి స్నానమాత్రం । దత్తస్యపుత్రజననే మర
ణేనా ఉపచయనాత్పరమపి జనకపితృస్య స్నానమాత్రం ।
దత్తస్య జనకపితృ మరణేత్రివృత్తాంతం । ప్రతిగృహేతృపితృమరణే
దళవృత్తాంతం తస్మాదేకే ప్రతిగృహే తురివిధవృత్తాంతం । యదిదత్త
స్వీకారానంతరం జాతకౌర సత్పుత్రస్యం స్క-ర్తాతదా దత్తస్య
త్రివృత్తాంతమేవ ।

తా॥ అనుషసిత దత్త పుత్ర మరణమునందు జనకతండ్రికి పెంపుమరింద్రికి
జాతపుత్రులకును మూడది దినము అశౌచము. దేవాలయమునందునైన యెడలనొకదినము
ఉభయభాతులకు సమీపమునం దొక్కరాత్రి, మరపుభాతులకు స్నానముతోనది
దత్తపుత్రుడు పరయముగాక సమీపమున మరణమునొందినను జ్ఞాతులకు స్నాన
ముతోనది. దత్తుడు పుత్రుడుపుట్టినను ఉపనీకుడై మరణించినను జనకపితృసంబం
ధిజ్ఞులకు స్నానముతోనది. జనకపితృ మరణమునందు దత్త పుత్రునకు మూడుదిన

మూల మారితము, ఉపనిషత్తునుగాని పృథివీగ్రహాని మరలించి నట్లును పుస్తకము పదివేలములకావదు. దత్త తిలకింపవలె దొరపట్టుకుదా ౪౭౫ కర్మల వశపుచుండునట్లును పిత్తయగమునందు దత్తునకు మాఁదొందినములు మారితము.

అత్మబంధ్యాది మృతాశోచమ్

వా॥ అత్మబంధూనా॥ మార్మిబంధూనాం పితృబంధూనాంచ మరణే సన్నిధానమితి । అసన్నిధానే త్యేక రాత్రం॥

తా॥ అత్మబంధువులు పితృబంధువులు- మార్మి బంధువులు- పితృబంధువులు మరణించినపుడు ౧౨ దినము, శోకాంతరమునంది తొలినయడల ౭దినము మారితము

సాపత్నియమార్త్యవస్థి మృతాశోచమ్

వా॥ సాపత్నియ మార్త్యవస్థి మాతులాదేర్మృతే సన్నిధానే ఏక రాత్రం । అసన్నిధానే స్నానమాత్రం॥

తా॥ సాపత్నియ వననోదములు మొదలగువాని మరణించినపుడు సమాపమునం దొకదినము, శోకాంతరమునందైనయడల స్నానముతోపరి.

దత్తప్రతిగ్రహీతృ వర్గమాతులాది మృతాశోచమ్

వా॥ దత్తస్య ప్రతిగ్రహీతృ వర్గస్య మాతులా దేర్మృతే దత్తస్య సన్నిధానే ఏక రాత్రం అసన్నిధానే స్నానమాత్రం. దత్తవశక వర్గస్య మాతులా దేర్మృతే సన్నిధానే ఏక రాత్రం॥

తా॥ పెంపుకుకల్గియొక్క అన్నదమ్ములు మొదలగువాని మరణించినపుడు దత్తపుత్రునిను సమాపమునం దొకదినము, అన్య గ్రామమునందు స్నానముతోపరి. దత్తునకుకలిగి అన్నదమ్ములు మరణించినప్పుడు ఒక్కదినముమాత్రము, ఇతర గ్రామమునందు స్నానముతోపరి.

సాపత్నిపుత్ర్యాదిమృతాశోచమ్.

వా॥ సాపత్నిపుత్రీమరణే సాపత్నియమాతు రేక రాత్రం । మార్త్యవస్థి మరణే సాపత్ని పుత్ర్యా అత్యేక రాత్రం అసన్నిధానే స్నాన మాత్రం॥

కా॥ పరిమాణము మరణించినపుడు పరిశీలనకి లక్షణము, పరిశీలనార్థము
సమయ పరిమాణమునకు లక్షణము, దూరమునందైనయడల ప్నానముతోనది.

అనపిండ మృతాశౌచమ్.

వా॥ దౌహిత్యభాగిన యవ్యతిరిక్తానా మనపిండానా ముపనయనా
క్యూర్వంతురే నన్నిధానేపి స్నానమాత్మం । దౌహిత్యభాగిన
యయోస్తు ప్రాగుపనయ నావ్యతిరేకక్షేణే । తదూర్ధ్వంశ్చరా
త్తం చాలాస్పృశ్యంతు స్నానమాత్మం ।

కా॥ దౌహిత్యము కుటుంబము పీడలదిక్కి పక్కన యుపనయనము అపిం
డానా పరిమాణమున మరణించిన ప్నానముతోనది. దౌహిత్యము, కుటుంబము, పీడ
యుపనయన మరణించినపుడు ౧. దినము, ఉపనయనమునందల క్రిగితము, ౨. పీ
డముగా మరణించినపుడు ప్నానముతోనది.

వా॥ మాతృప్యస్యాదీనా మపిండిస్త్రీణా వివాహాన్యూర్వంతు
రే నన్నిధానేపి స్నానమాత్మం ।

కా॥ అపిండులగు పితర్ల కుమార్తెలు స్త్రీలు వివాహాహితరై ప్నానము
నొందిన ప్నానముతోనది.

కామాతృమృతాశౌచమ్.

వా॥ కామాతృమరణే నన్నిధానేపిక్షేణే । అనన్నిధానేష్వకరాత్తం
తస్యైవస్వస్యహే మరణేత్రిరాత్తం ।

కా॥ అన్యవిమరణము పరిమాణమున అపిండి ౧౪ దినము, దూరమున అపిండిన సుక
దినము, తనయంటి మరణించినయడల మామత మూడందలయడల మాతకము.

వా॥ యోనిసంబంధేషు యేయేవ్రసమాస్తత్పత్నీ వాం ములేనన్నిధా
నేపి స్నానమాత్మం । మాతులాన్యాయై విశేషవిధానాత్ త్రి
శ్శతం । యోనిసంబంధేషు యాస్త్రీయై స్తత్పత్నీ మరణేపి
స్నానమాత్మం ।

కా॥ యోధులసంఖ్యయును భ్రతులయొక్క కార్యములు, అక్షిప్తయొక్క ధర్మమును మరణించినపుడు స్మరణకుఁ జూపింపును. ఈయనకార్య మరణించినపుడు మూడువిధములందగును.

సుమశ్చి మృతాశ్చమః.

వా॥ జప్యమయితోపదేష్టమృతే వన్నిధానే ఏకాశ్రమే । అవన్నిధానే వశ్యోతి॥ తద్చిష్టమృతే తస్యాపిత్తభవః ।

కా॥ మంత్రోపదేశము జోర్యమగునపుడు కదాపడున మరణించినపుడు శిష్టమొక్క రాలియుండును. మరణము సంభవించునపుడు విష్ణుని దండలు శీపమును జూయఁగల మారకము. శిష్టము మరణించినపుడు గురువునకు వాచికారము యగును.

వా॥ పరిణితానాం స్త్రీణాం మాతృపితృభ్రాతృతత్పుత్రాన్వనాపితృవర్గ బంధుమండల స్నానమాత్రమితధర్మ పశ్యన్త్యనుసారిణ అంధాదయః । ఇతశేతుపక్షిణ్యాదిక మాచరాంతి । బాహిదాస్తు పర్వసాధారణ్యవ పరిణితాస్త్రిన్య యస్తస్మిన్తి యోగిన్త్య పక్షిణ్యాదిక మాచరింతి॥

కా॥ పెండ్లి అయినస్త్రీలు మాతృపితృభ్రాతృతత్పుత్రుగుళిలకు జప్య రక్తిక పితృగణిత బంధువుల మరణమునకు స్నానమాత్రము వాచరించరలయనవి ధర్మ ప్రకృతియందు శెప్పబడినది. కొందఱుపక్షిణ్యాద్యాకావము నలంకరించుచున్నారు. బాహిదులతో విశేషముగా వివాహశక్తియు, వారి ప్రతియోగమును ఒకరికొకఁడు పక్షిణ్యాద్యాకావమును పట్టుచున్నారు.

అత్రికాంతా శాచనిరూపణమ్.

శ్లో॥ తత్తదాశాచమాఖ్యత మత్రికాంత మనేకధా ।

కా॥ భూతుల మరణమునకు అత్రిమింది వివిధవర్ణములకు చుట్టె. విధములగును.

చా॥ శ్లో॥ నాం మరణాజ్జాహమధ్యే క్రుతంచేత్త కాహశే పేణశు
 ద్వి॥ దశాహూర్ధ్వంకుమావత్రయ మధ్యేత్రిరాత్రిం । తత్ప్ర
 గ్భాస మధ్యేపక్షిణే । తదస్య వత్సరంధ్యోత మకరాశ్చ సంవ
 త్సరా దూర్ధ్వంకు స్నానమాత్రం । ననమానాదూర్ధ్వం స్నా
 నమాత్రి విశ్వేకే॥

కా॥ యుగేంద్ర వివము వివములలోని పరిశీలములలోపల భూమిమరణ కృత్తాం
 తమును వివిధముల శేషిందివవివములలోను మూర్తి ముపట్టరలేదు. పరిశీలములుండ
 రిందముల మూర్తిమరణలోపల వివిధముల మూర్తిమరణము అయినవి అనునవి
 లోపల వివిధముల గానినవి, అటునవివార సంతర్పకము ముగియులోపల వివిధము
 లుల మూర్తిమరణము మూర్తిమరణము అయినవివప స్నానమాత్రి సరియైన
 దివ తొమ్మిదిహవివములపట్టరలే వివిధముల స్నానమాత్రిమని కొందఱు చెప్పుదురు

శ్లో॥ రాత్రాశ్చోచమ్.

చా॥ శ్లో॥ రాత్రాశ్చోచినామరుచం త్రిరాత్రిమధ్యే క్రుతంచేత్త త్తచ్చ
 పేణశుద్ధి॥ శ్లో॥ రాత్రేకాంశే స్నానమాత్రి॥

కా॥ త్రిరాత్రి మూర్తిమరణములలో మూర్తిమరణములలోపల వివిధముల
 శేషిందివ వివములలోను మూర్తిమరణము పట్టరలేదు. మూర్తిమరణము అయినవివప
 వివిధముల స్నానమాత్రిమని.

పక్షిణ్యాశ్చోచమ్.

చా॥ పక్షిణ్యాశ్చోచినామరుచం పక్షిణ్యమధ్యే క్రుతంచేత్త త్తచ్చ
 పేణశుద్ధి॥ పక్షిణ్యేకా రేత్ర కాంశే స్నానమాత్రిం । యావజ్జీవం
 పక్షిణ్యేకే॥

కా॥ పక్షిణ్యాశ్చోచినామరుచం పక్షిణ్యమధ్యమున వివిధముల ముగియించిన
 మూర్తిమరణము పట్టరలేదు. అటునవివరవివిధముల స్నానమాత్రిమని. ఎవ్వడు
 వివిధము గానినవి పట్టరలేదుకొందఱు చెప్పుదురు.

ఏక రాత్రా శౌచమ్.

నూ॥ ఏక రాత్రా శౌచినామి రావేత్సి కాంతే స్నానమాత్రిం॥

కా॥ ఏక రాత్రాశౌచము ఎలవారు, ఒక రాత్రితయిన వెనుక వివిధములకు స్నానము చేయవలయు.

మా శాపిత్వమృశా శౌచమ్.

వా మా శాపిత్వ విషు సేవంతి న్యాయా దశాహధ్యంత తిర్హతి॥ తదూర్ధ్వం పక్షిణే ధర్మో వ్యవృత్తియసాదాః త్రిరాత్రే తిక్తాంతే స్నానమిత్వన్యే॥

కా॥ ఏకాహతక్రితల్లివంత్రుల మృగవాక్తము గల నిమిషములలోపల వివిధముల మూత్రము మూలము మూలి ముప్పట్లకలెను, అయిదియట్లు వివిధములగు నిమిషభౌత్యవృత్తియందు తప్పులడిగి, మరణించినప్పుడు మూత్రము నిమిషములైన వివిధముల స్నానము మూత్రమరి కొండలు

పుట్రాశాధిగన్యా శౌచమ్.

వా పుట్రాశాధిగన్యాత్మనీ వేదవృత్తి మూగినా దశాహధ్యంత తేపక్షిణే॥ తదూర్ధ్వం పక్షిణే రాత్రయతి ధర్మో వ్యవృత్తియసాదా॥ యావజ్జీవం పక్షిణేత్యపరాపక్షిణే కాతేతే స్నానమిత్వన్యే॥

కా॥ పురుషుల చెల్లెలు అన్నదమ్ములు కుమారులదిండ్లకు వారిపక్షిణి మూగినపక్షిణి మూలములలోపల పక్షిణి శౌచము అయిదియట్లు వివిధములగు నిమిషభౌత్యవృత్తియందు తప్పులడిగి, ఎప్పుడువిరియవలెనది అది కొండలు చెప్పి పక్షిణి శౌచము పట్టదగినకాల ముత్తాగిండ్లది యిది స్నానముతోడని అని ముతకొండలు చెప్పిరి.

ప్రసాదయోగినుల స్వరూపమ్.

శ్లో॥ మాతృవ్య వృసుకాపుత్రో పితృవ్యపు మతస్త్రియో॥ వ్యసా పితృవ్యపుత్రో దవ్యపుపుత్రోపితృవ్యసా॥ భాతృపుత్రచదాహితృ

కా: సకలకర్మల మరణించినపుడు గల వికారములకు నైన సంతర్పరములలోను
 క్రమక్రమ మూఁడువికారాలాకారము, సంతర్పరములకు నైన ఎక్కువనివనకు పరి
 వర్తకారము, సకలకర్మల మరణములతో పరలోకగ్రహణము జరిగినందులకైదు, సంత
 ర్పరములలోను వివిధము గలవికారములు. మూలకము సంతర్పరములకు నీర్ముఖ వినియముద
 మూఁడువికారములు. ఈసకలకర్మల అకారము ముప్పదియొకమదే మూఁడువికారములనివనకు
 కలదు విడుదలవుదు.

ಮಾತಾಪಿತೃ^{೧೦}ರ್ಚನೇ.

చ॥ మాతాభివృద్ధిరనే రమూర్జితక్రియైశ్చైవ సూక్ష్మభవంతి
రాశిః । స్వీకృత్యైతుమింతి వపకామ్యంతంజిరాతం ।
రమూర్జితక్రియైశ్చైవ సూక్ష్మభవంతి । వపకామ్యంతంజిరాతం
శుద్ధిః

ఈ విధివిధానము కేవలమునే కాక ప్రతిభాగమును జూచియుండల
కాదు అభివృద్ధియందు కావలసిన అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
ప్రతిభాగమును జూచియుండల అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
మూలకముగా భావించి, అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి, అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి, అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి, అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,
అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి, అవకాశమును గూడ మూలకముగా భావించి,

అనేకాశాచ నన్ని పాతాశాచమ్.

వా॥ నమయోఽష్టచారియయో శ్వాశోచయోః పూర్వావశ్యేణవన్ని
 పాతే పూర్వాశ్చకాలేనైవశుద్ధిః॥ విషమకాల యోఽష్టచారి
 యయోరాశ్చోచయోఽష్టచారిపాతే పూర్వంబాపరంబాయా దధి
 కకాలంతే నైవశుద్ధిః అల్పమపి పూర్వాశ్చ ముత్తరాశ్చా
 ర్థాధికకాలంచేదప్యేనైవశుద్ధిః ।

తా: సమాధి-లకు సందేయం, జన్మ-కారిత్యవిషయం తన అభిప్రాయాలకు
కాలబాధచచ్చిపోవడం మొదటిదానిని ప్రాథమికం చేసిన కలయిక. రెండవది అక్కర
లేదు. జన్మ-కారిత్యం మూలకమేయెందుకన్నా తక్కువకాలకు సరిగియుంటే, ఎక్కువ

కాలముగల మూలకమునందూత మకలంఛింపవలయు. మొదటకర్పిత మూలకము కొంచెము కాలముగలదైనను, రెండవమూలకము యొక్క పగము కాలమునకు నొంచె మెక్కువకాలము కలిగియుండిన, మొదటకర్పిత యల్పకాలమున కెట్టవలయు

ఏకకాలేజాతమృతాశోచమ్.

వా! వివాతీయ యోశ్శ్యగేనమేనవాధికేన వాశావేఃశుద్ధ మూరిరథ

కాలాచేశూ త్యాశోచేనశుద్ధ

తా! జాత, మృతముతము యొక్కగారి వర్పితపున, మృతముతము నుంచుకాధిక్యముల కలదైనను మృతముగమున కింతలంఛింపవలయు. వాతాశాన మధికకాలము కలిగియుండిన మృతమునెట్టవలయు.

పూర్ణాశోచాంతేపునరాశోచమ్.

వా! పూర్ణాశోచస్సవిశమిచనప్రచః పూర్ణాశోచాంత రేపాస్త్యపూర్వ స్థాస్థూర్ణాశోచా దూర్ఛ్యమున్న రాశోచా వినవ్యయంకుర్యా త్ దశమదినస్య ప్తమయామి సూర్యోదయా దిర్వాగ్య స్మృ పూర్ణాశోచే ప్రాప్తే పూర్వాస్థాస్థూర్ణా దివతేమము త్తీరాశోచం కుర్యాత్ । మూతాపిత్త మరశాశోచస్య ఆశో చాంత రేణయోగే పూర్వేణ నికరేణవా మూతాపిరోరా శోచేనశుద్ధః॥

తా! పూర్ణాశోచయియున్న పరిమితి గవయున వేలొక పూర్ణాశోచము కలిగినయెడల, మొదటిని పూర్తి అయినదెనుక రెండవవానికి రెండుదినముల మూతము పట్టవలయు. వక మదివాద్యమ నూచుచునెందు మూర్ఖ్యవయోమనప బూర్వామింకొకటి కలిగినయెడల పిమ్మటరెండవదానికి మూడుదినముల పట్టవలయు, తిరిపిఒక అమరణా కొంతుధ్యమకలదైనను, తేక చాదిమనమునకు ముందైనను, వేలొక మూతము కలిగిన యెడల మాతాత్మకాశోచమును మాత్రమే పట్టవలయు.

వా! వానాశవ్యయద్దహన నిమిత్త మాశోచం తస్యాశోచాంత రేణ యోగే దహనాశోచేనశుద్ధః॥

శా. దహనముచేసినవానికి గలిగినయందు దహనమూతక మధ్యమున నిశౌ
కమూతకము గలిగినయందుల మొదటివానిచేతనే ఉద్ధిగఁగుచున్నది.

మాతాపితృణాం పుత్రజననా శౌచమ్.

వా. మాతాపితృః పుత్ర జన్మనిదుత్తా శౌచవ్య అశౌచాం తరీణ
యోగే పుత్రజనననా శౌచేనకుద్ధి. | పుత్రజననవ్యవమేన | పి
తుశ్చేత సంస్కర్తృత్వేతు పూర్వేణ వాపరీణ వ్యాచరా శౌచ
నైవపుత్ర) జనననా శౌచవ్యనివృత్తిః | అసంస్కర్తృత్వేతు మృ
తాశౌచ మపిజననా శౌచేనకుద్ధ్యే తేదిత్తు సంస్కర్తురపి పుత్ర
జననా శౌచమేవ యులదిత్యాహుః.

శా. తల్లిదండ్రులకు పుత్రజననసంబంధమును పురుషులగలిగినయందునపుడు
తేజోవీటివద్దించుడల మొదటివానిని మూర్తికు అనబడింపవలయు; కూతురి జన్మ
ముందును ప్రేమికాదకు; తల్లిదండ్రుల ప్రేతసంస్కారము లేయనపుడుగాని అంతకు
ముందుగాని పుత్రజననవాశౌచము గలిగినపుడు మృతమూతకమును మూర్తికు అనబం
దింపవలయు, ప్రేతకృత్యముల మొదప్పు అశౌచమునుమాత్రము పట్టియందునపుడు
పుత్రుడు గలిగినయడ మొదటి వానిని విడిచి వాతాశౌచమును పట్టవలయు; ప్రేత
సంస్కారముల మొదప్పు వానికేని పుత్రజననవాశౌచము పట్టవలదిని శౌచము
వదించెదయ.

పితృమరణానంతరే మాతృమరణమ్.

వా. పితృమరణా శౌచమధ్యే మాతృమరణే పితృర్దిశాపదూర్ధ్వం
మాతూః పశ్చిమీంకుర్యాత్. పితృస్సన్యాసేదుర్మరణే వానపశ్చిమీ,
కింతుమాతృ మరణావారభ్య పూర్వామేవాశౌచంకుర్యాత్.

శా. తల్లిదండ్రులందరినీ మూతకముగలిగి యందునపుడు తల్లిమరణము గలి
గినయందుల మొదటిమూతకము తీరినది. | రెండవవానికి ౧౫ దినము మూతకముపట్టు
వలయు; తల్లిదండ్రులద్వారా పితృమరణించినను దుర్మరణము జరిగినది, మూతకము
పట్ట మాతృమరణించినను మొదలు సంపూర్ణమూతకము పట్టవలయును.

సా మాతృ మరణా కాశమధ్యే పితృమరణేపితం పూజామీదాకా
చంకుర్యాత్ । అనుగతునేతు దినాంతరమరణేపి మాతూః పక్షి
నేవభవతి । శింతుతక్రీతంత్రేణైవశుద్ధిః । అనుగమవం వినాదై
వాన్మాతృమరణే పక్షిణీ భవతి । సాచదశమ దినాత్పాగే వపి
తుదగాళ మదినేమాతృ మరణేతు దినద్వయాధికంభవతి । అత్ర
పక్షిణీయధ్యే దినద్వయమధ్యేచ పితు రేకాదశేనాశ్యవస్వతర్వా నై
కోద్దిష్టంకుర్యాత్ । కర్తుస్తాత్కాలికే శుద్ధిరస్తి ।

కా: తల్లిమరణమునకను గలిగియుండి వస్తుచి: తల్లిదండ్రులు బలిపయిద
మొదటిదానిని తదలి రెండవదానిని సంభూతాదుగ వలంబించి తల్లికి క్రియలూ
శుద్ధిదప తల్లికి ౧౪ దినము మారకముపట్టి క్రియలూర్వవలయు; తల్లి మను గమన
మరణి తల్లికికోనూచి మృతిజొందినను ఇంకాకొనినను మృతిజొందినను, ఈ ౧౪
దినముగూడ అక్కరలేదు. తల్లితమవలన శుద్ధిగలుగును. పితృమరణమందును గతు
నమితమున తొమ్మిది దినముల లోపల దైవయోగమువలన తల్లిమృతిజొందినయెడ
తల్లికిక్రియలూర్వవలయు. తల్లికి ౧౪ దినము మారకముపట్టి క్రియలూర్వవలయు.
తల్లిచనినపదియవదాను తల్లిమరణించినయెడ, రెండుదినములు పట్టువలయు. మాతృ
నినయెడైచ్చికి రెండునిధులయందును కాత్కాలిక శుద్ధిగలదు గనుక తండ్రికి
వీరకాశాశామనకే ఏకోద్దిష్టమను స్వరాలెడనుగలే చేయవచ్చును.

సా పితృ మరణా కాశమధ్యే దేశాంతరగత మాతృమరణ శ్రవణే
మాతరికృత క్రియాయా ముభయోస్తంత్రేణశుద్ధిః । అపరక్రీ
యాయాంతం పితృచ కాశామార్ధ్వంమాతూః పక్షిణీంకుర్యాత్ ।

కా: తల్లికి మరణమునకను గలిగి యుండవలయు, పర వీరతులయను తల్లిమర
ణము బలిపయిద తెలిసి యాతల్లికి క్రియలూర్వవలయు బలియించిన, రెంటికిని తల్లితమ
వలన శుద్ధిగలుగును. తల్లికి క్రియలూర్వవలయు. తల్లికి ౧౪ దినము మారకముపట్టువలయు.
తల్లిచనినపదియవదాను తల్లిమరణించినయెడ, రెండుదినములు పట్టువలయు.

సా మాతృ మరణా కాశమధ్యే దేశాంతరగత పితృమరణ శ్రవణే
క్రియవిధృతి దశాహం ఏకాకాశంభవతి

తా: తల్లి మరణమాతకయ గతిని యనుదానపుడు పరదేశమున కర్పియినయె
మఱిగివట్టు వినివయెద నది మొదలయిని పరినివయెను తల్లిగతి మాతకయ పట్ట

నా: జేశాంతరగత యోగ్యానో విశ్వాగ్మరగత యుగపచ్చుతే తం
తేగతుద్ధి:

తా: తల్లిదండ్రులు పరదేశమున గెకాలంబున మరణించిరని వినియెదల
రెంటిని తల్లితమలను కుద్ధియగును.

నా: అతిక్రాంత వర్తమానయోస్సన్ని సాతేవర్తమానే నాతిక్రాంత
తస్యకుద్ధి: | అతిక్రాంతస్య కాలాధిక్యే త్వత్కాంతేనైవ వర్త
మానస్యకుద్ధి: | ఏవం బాహుళ్యాతిక్రాంతా శాచేనైవవర్త
మానస్య కుద్ధి: | మార్కవిషయేతు బాయందిధి: | కింతుపూ
ర్వోక్త మేవపూర్ణమ్:

తా: అతిక్రాంత వర్తమానాశాదము ఏకకాలంబున గతిగియెద బానిలో
నతిక కాలముగలదని ములంధింపలయు. బాహుళ్యమి అతిక్రాంతము సంభవించిన
యెదల వర్తమాన నూతకముపనిలేదు. తల్లిదండ్రుల వివయమెయ్యెగాక పూర్వో
క్తప్రకార మాచరింపలయు.

జేశాంతర లక్షణమ్.

శ్లో: జేశాంతరం వచంత్యన్య పప్తియోజన మామౌతం

చత్వారింశ ద్వ దంత్యన్య త్రింశదన్య తన్తై వచ:

తా: జేశాంతరమనగా, అరువదియొకదే న్యవర్తమాన గలది కొందరును,
మూవదియని కొందరును, యప్పదియని కొందరును వదిందిరిగావున నేనింత గ్రహించ
తచ్చును. (కొందరును ధూరము గతిని మహాదులు పర్వతమున నదియి మన్నును
జేశాంతర మనిపించుకొనదు.

అశ్వ బంధువుల వివరము.

శ్లో: అశ్వవిశ్వస్వమః పుత్రా అశ్వమాశ్వస్వ ముక్కుతా: |

అశ్న మాతుల త్సైత్య విజ్ఞేయా అశ్వబాంధవా:

తా: తేనక్త పుత్రులు, పిదకల్లి పెదకల్లుల పుత్రులు, తేనమామ కొడుకులు పిదకల్లి బంధువులు.

పితృబంధువులు.

శ్లో: పితృపితృష్వమః పుత్రాః పితృర్నాతృష్వమ మున్నతాః ।

పితృర్నాతుల పుత్రాశ్చ విజ్ఞేయాః పితృబాంధవాః ।

తా: తండ్రియొక్క తేనక్త పుత్రులు, తండ్రిపిదకల్లి పెదకల్లుల పుత్రులు తండ్రి తేనమామ కొడుకులు పితృబంధువులు.

మాతృబంధువులు.

శ్లో: మాతృపితృష్వమః పుత్రాః మాతృర్నాతృష్వ మున్నతాః ।

మాతృర్నాతుల పుత్రాశ్చ విజ్ఞేయాః మాతృబాంధవాః ।

తా: తల్లితేనక్త పుత్రులు తల్లిపిదకల్లి పెదకల్లుల పుత్రులు తల్లి తేనమామ కొడుకులు మాతృబంధువులు.

అశౌచాంతరి కృత్యమ్.

వా. అశౌచాంతే సంకపేన్నాత్వా బ్రాహ్మణోహస్తాధ్యాయ ముదకం
స్పృష్ట్యాశుభ్యతి । ఓత్రియోవాహాన మాయుధంచా స్పృ
ష్ట్యాశుభ్యతి । వైశ్యః పురోదారశ్చైవాశూద్రోయప్యిమితి ।

తా: మూలక నిషములు గడచినతెనుక సంకపమంచు శ్వాసముచేసి యుదకమును స్పృశించుటచే బ్రాహ్మణుడును, వాహనమును గాని ఆయుధమును గాని తాకుటచే క్షత్రియుడును, శోలనుగాని త్రాగునగుగాని తాకుటచే వైశ్యుడును, బిజ్జను చాకుటచే శూద్రుడును పరిశుద్ధులగుదురు.

శ్లో: అశౌచాంతేనుసంప్రాప్తే గోమయాది విలేపనైః ।

గృహశుద్ధిధారవ్యా పుణ్యాహంచైవ వాచయేత్ ॥

తా: మూలక నిషములు గడచినతెనుక గోమయాదులచే గృహమును శుద్ధిచేసి శ్వాసాదులచే బరిశుద్ధులై పుణ్యాహ వాచనమును జరిగింపవలయును.

ప్రసర్దహన నిర్ణయః

స్మృత్యంతరే—

శ్లో: అమృతపూర్వం దగ్ధావా మంగలైకల్యశేషిణాం ।

అతథావమృతానాంచ ప్రసర్దాహేనా విధేయతే ।

తా॥ అతంత్రకముగ దహనసంస్కారకర్మము జరుగఁబడినవానిని దహన సంస్కారమునుఁ గొన్నియవయవములు దహనము కావలయువానిని దహన దహన సంస్కారము జేయవలె ననిభావము.

స్తోత్రంతలే—

శ్లో॥ మంత్రవిధి త్సాన్కృతిస్యాఽపి హ్యసమాప్తదశస్యతు ।

అర్చ్యగ్గతినా దూర్ధ్వః పునర్దాహేనా విధీయతే॥

తా॥ మంత్రవిధిముగ దహనసంస్కారము జరిగఁబడినను తదంతరాంతర దిక్పర్యములు జరుగుటచే నేని దహనములోగాఁ గాని దహనాంతరమందుఁ గాని పునర్దహనసంస్కారము జరిగింపవలె నని భావము.

స్తోత్రంతలే—

శ్లో॥ దేశాంతరమృతానాతు రాజభి ర్వా విమాదిభిః ।

తేషా మంగం పలాశాన్వైః క్మత్వా దేహం పున ర్దహేత్॥

తా॥ దేశాంతరమందు మృతము శరీరమును శావియొక్కయు, రాజవంశవలె మృదివొందినవానియొక్కయు, పలాశమున మృతమును శావియొక్కయు నీ రెండును పలాశములచే దిద్దితి పునర్దహన సంస్కారమును జేయవలెనను.

పునర్దహనక్రియాయా

జ్ఞాతీనా మాశాశ్చిన్ద్రయః

స్తోత్రంతలే—

శ్లో॥ దహనాంతః పునర్దాహే తేషా మృద్ధి శౌచినాం ।

తదూర్ధ్వదహనే పూర్వ మాశౌచ స్యాగ్గ్రహేత్ర్యహం ।

అశ్వలాయనః—స్యాగ్గ్రహేతాంతు నైవ స్యా త్కర్తు

స్యాద్దాహేనోపచే॥

తా॥ దహనములోగాఁ బునర్దహనము జరుగఁబడెనని దహనాంతరమునకుఁ బునర్దహనము జ్ఞాతులకును శుద్ధియనియు దహనాంతరమందుఁ దదూర్ధ్వ మాశౌచ మొనరింపనివాకులకు మామదివయమునూర్ధ్వ మాశౌచ మొనరింపనివాకుల కా కారము లేదనియు

అహికాక్ష్యు వాహికాక్షి

మృతాశోచమ్.

అంగీరాః—

శ్లో॥ అనగ్ని సుత ఉక్తాగ్రేనే స్వాగ్నే స్పృహాగోర్భణా॥

శుద్ధి స్పృంచయమా దాహో వ్యతాహస్తో యథావిధః॥

తా॥ అహికాక్షి మరణమంది మరణం తమ మొదలుకొనియు, అహికాక్షి మరణమంది వహారికము మొదలుకొనియు, బుద్ధిలమను జ్ఞాతులమను అహారికము లాశోచము. అహికాక్షి మరణమంది వహారికము మొదలుకొని శుద్ధిపరచయన నివృత్తి ౨ గడ చేయవలయు వనియు, మృతలిధియంతే ప్రత్యక్షము జరిగింపవల యు వనియు, భావము.

జ్ఞాత్యాశోచమధ్యే పరిభార్యా

పుత్రాగ్రాం మరణే.

శ్లో॥ జ్ఞాత్యాశోచస్య మధ్యేతు స్వభార్యా మ్రియతే యది ।

మరణాదివశాహం స్వాగ్నే పూర్వేణ విశుద్ధిని॥

తా॥ జ్ఞాత్యాశోచమనకు వశము, వశభార్య పోయినయెడ, దహనము మొదలుకొని గరి వినకు లాశోచము. పూర్వభార్యతో శుద్ధి కలుగును.

ంచ—శ్లో॥ పితౄ వ్యతేతు భార్యయా ఏవమేవ ధివేదధుం ।

పుత్రిస్య మరణేదాపి హ్యను పూర్వ వక్షితమ్॥

తా॥ పతిమరణమనకు భార్యతో నిట్లే యాచరింపవలయును. పుత్రిమరణ మనకు, నూడ, బూర్వమువలెనే శాశ్వతము. ఈమూడవవిషయములలో, బూ ర్వభార్యహికాశోచముతో, అరఖర్ది కలుగును.

గ్రామాశోచమ్.

యావ ద్ద్రామస్య మధ్యేతు ఏవ స్తిష్ఠ త్యనంస్కృతః॥

అన ద్ద్రామస్య దాశోచం తదా హోమజపాదికమ్ ।

నిత్యంనైమిత్రికంవా ప్యధ్యయనాది వివర్జయేత్ ॥

1992

ఈ సామగ్రిని పూర్తిగా వినియోగించుకొని, మిగిలిన సామగ్రిని
కొరతగలదు. అప్పుడు, అధికారాన్ని నిర్వహించుట అనుభవ ప్రయోగము
ద్వారా-మనకు విశుద్ధమగును.

శ్రీ: ఆంధ్రవైశ్యజీవాద్యం యథావిధిసమాపయేత్ ।

అయినా బూర్జువూరంకేంచి కట్టేదేవానిలమిత్తూరిమి యెభాదితి నా
లేని యే నీరికలయను.

సో. బి. డి. డి. డి. విమర్శనా.

[illegible]

శ్రీ - శ్రీ దత్తమ్.

[illegible]

